Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 29 (3544) Варшава, 20 липня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Григорія Сподарика

«ТіК», танці й традиції – повернення «Еколомиї». с. 8

Цьогорічна 36-та зустріч улючан. с. 10

«Місто з річкою» – перший літературний фестиваль у Перемишлі. с. 12

ISSN 027-8254
29
9 770027 825252

eprasa.pl ca9d96007d

ПОДІЇ

Павло ЛОЗА

Греко-католицька церква у Польщі матиме нового єпископа

Фото з сайту Вроцлавсько-Кошалінської єпархії

10 липня у Ватикані повідомили про те, що папа Лев XIV, поблагословивши рішення Синоду єпископів УГКЦ, призначив отця Маріуша Тому Дмитерка єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ у Польщі. Про це повідомляє пресслужба Святого Престолу.

Отець Маріуш Тома Дмитерко народився у 1979 році в місті Битів (Поморське воєводство). Середню освіту здобув у 1-му Загальноосвітньому ліцеї ім. Тараса Шевченка у Білому Борі. Після його закінчення у 1999 році вступив до митрополичої семінарії в Любліні. Філософію і богослов'я вивчав у Люблінському католицькому університеті, здобувши ступінь магістра богослов'я у 2005 році. Цього самого року отримав священничі свячення в Білому Борі.

Від 2016-го отець Маріуш Дмитерко є парохом парафій в Білому Борі, а також у Бєлиці та в Мєндзиборі.

Від 2016 року організовує щорічну єпархіальну прощу до ікони Пресвятої Богородиці «Матір скитальців» у Білому Борі. Впродовж років був членом Пресвітерської ради, Колегії єпархіальних радників, цензором із питань догматичної та літургійної точності, а також делегатом на єпархіальних соборах.

З 2024 року є заступником голови Ради душпастирства родин, а з 2025-го – головою Комісії у справах євангелізації.

Отець Маріуш Дмитерко володіє українською, англійською та італійською мовами.

Єпископська хіротонія владики-номінанта відбудеться 13 вересня у вроцлавському катедральному соборі Воздвиження Чесного Хреста. Увечері, 12 вересня, напередодні хіротонії, пройде обряд єпископського найменування. ●

Павло ЛОЗА

Випускники шкіл у Польщі дізнались результати матури

На цей день випускники середніх шкіл з української мовою навчання у Польщі чекали півтора місяця. 8 липня вони дізналися результати іспитів на атестат зрілості (так звана матура). На жаль, не усім вдалося успішно їх скласти.

Тритижневий період екзаменів розпочався 5 травня письмовим іспитом з польської мови. Окрім неї, випускники складали математику та іноземну мову. Також кожен учень повинен обов'язково обрати щонайменше один предмет розширеного рівня. Представники української меншини, які навчаються у Білому Борі, Ґурові-Ілавецькому і Перемишлі, писали іспит з мови національної меншини. Лише у Лігниці цього року не було жодного учня, який здавав би українську мову.

Результати цьогорічних іспитів

У ліцеї в Білому Борі матуру писало 20 випускників. Не склало 5, з них 4 особи перездаватимуть іспит зрілості у серпні. Один білобірський випускник не склав більше ніж один предмет, тому зможе написати іспит лише через рік.

У Ґурові-Ілавецькому випускні екзамени здавало 24 учні. Двоє випускників не склали іспит з одного предмета, а один – з двох, отже, зможе прийти на іспити лише наступного року.

14 осіб складало матуру в Лігниці. Проте статистика гірша, ніж у Білому Борі чи Ґурові. Там іспит не здала половина випускників.

«Математика виявилася найгіршою. Двоє учнів також не склали польську мову, та двоє – англійську», – каже Анна Корнаґа, заступниця директорки Комплексу загальноосвітніх шкіл № 4 ім. Богдана-Ігоря Антонича у Лігниці.

Троє учнів можуть перескласти випускні іспити у серпні. Четверо складатимуть їх лише наступного року.

«Мушу визнати, що цьогорічний іспит був дуже середній. Проте це був перший раз, коли його складали учні-біженці. І це результат того, що загалом у них було лише два роки, щоб вивчити матеріал польською мовою», – пояснює Анна Корнаґа.

Настрій у Перемишлі – зовсім інший. Там усі склали матуру. «Усі отримали свідоцтво про атестати зрілості. Ми справді добре впоралися. Середні бали наших випускників на іспитах з польської, математики та англійської мови вищі, ніж середній показник у Перемишлі, воєводстві й навіть по всій країні», – радіє Йоанна Баран, директорка школи ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі.

Цього року в перемиській «шашкевичівці» матуру писало 10 випускників.

Перед матуристами результати іспитів дізналися восьмикласники. Учні початкових шкіл складали три предмети – польську, математику та іноземну мову.

Нагадаємо: цього року в Початковій школі ім. Тараса Шевченка у Білому Борі на іспитах було 14 учнів. У Початковій школі № 8 ім. Лесі Українки у Бартошицях – 11. В сусідньому Ґурові-Ілавецькому – 17 школярів. 17 – це теж кількість цьогорічних восьмикласників з перемиської «шашкевичівки». У початковій школі, що діє при Комплексі загальноосвітніх шкіл № 4 ім. Богдана-Ігоря Антонича у Лігниці, екзамени складало 14 осіб. ●

eprasa.pl ca9d96007d

Григорій СПОДАРИК
Фото з архіву організаторів

Магічна Ніч Купала в Круклянках

У Круклянках, над озером Ґолдопіво, відбулась чергова «Етно-Мандрівка – Магічна Купальська ніч». Це унікальне свято зібрало багато мешканців довколишніх місцевостей і туристів, які разом святкували українські традиції, музику, танець та культуру в дусі єдності, толерантності, пам'яті.

На сцені виступали артисти з Польщі та України, серед яких – гурт «Горпина», «Два кольори», «Вервички», «Леофреа», «Друзі» та інші. Виступи колективів захопили публіку танцями, яскравими піснями, занурившi у містичну атмосферу ночі літнього сонцестояння. Кульмінацією заходу став традиційний обряд Ночі Купала – пускання віночків на воду та спільне багаття.

На подію завітали й почесні гості: сенаторка Йоланта Пйотровська, голова Комісії у справах національних та етнічних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома та війт ґміни Круклянки Бартломей Клочко. Кожен із них теплими словами привітав учасників, підкреслюючи значення багатокультурності та традицій регіону.

Сенаторка Йоланта Пйотровська наголосила на особливому характері цього заходу, який вже багато років є частиною місцевої ідентичності: «Ми зустрічаємося вже багато-багато років на магічній Ночі Купала в Круклянках».

Вона підкреслила важливість спільноти, культури, пам'яті про близьких, згадавши покійного Мирона Сича – багаторічного учасника свята.

Ярослав Слома нагадав про історичну й культурну різноманітність Мазур, зазначивши, що цей регіон завжди був місцем зустрічі багатьох народів та релігій. Із сильним посланням він звернувся до присутніх, коли говорив про ситуацію в Україні.

«Допоки існує незалежна Україна – Польща залишається в безпеці», – зауважив Ярослав Слома. У його промові не бракувало історичних акцентів та згадок про спільну боротьбу за свободу й ідентичність.

Бартломей Клочко, війт ґміни Круклянки, з гордістю звернув увагу на роль місцевих жителів і організаторів у підготовці свята: «Це родини, які не лише мають організаторські здібності, а й вкладають у це всю свою душу».

Він зазначив, що захід має родинний характер, а його атмосфера приваблює як мешканців регіону, так і гостей з інших територій Польщі.

Голова гуртка ОУП у Круклянках Катерина Савко цьогорічну Купальську ніч зарахувала до успішних.

«Посприяла погода, люди відгукнулися і прийшли. Тому я дуже задоволена», – говорила вона. Голова гуртка також представила концепт, який після відновлення заходу гарантує йому тривалу популярність. Один з ключових принципів – дбати про різноманітність. Саме тому організатори, добираючи ансамблі, окрім українських, слідкують також за присутністю місцевих польських гуртів. До того ж щоразу запрошують новий ансамбль, котрий відповідатиме за головний магніт заходу – купальський обряд. Традиційно купальська сцена стає теж майданчиком, на якому свої здібності презентують місцеві діти з пункту навчання української мови.

Цього року за обряд Купальської ночі під час «Етно-Мандрівки» в Круклянках відповідав Український ансамбль пісні й танцю «Ранок» з Більська-Підляського. Колектив представив зворушливу, майстерно підготовлену церемонію пускання вінків, де були дівчата в білих народних строях, запалені свічки, вінки та інші традиційні елементи. Обряд, що походить зі слов'янської традиції, символізував очищення, щастя, здійснення мрій.

Як підкреслила Катерина Савко, тішить й те, що інші виконавці у своїй програмі мали купальські пісні чи танці, що створює додаткову нагоду познайомити глядачів із цією чарівною традицією. Можливість зануритися в неї завжди є особливістю круклянського заходу на тлі інших подій, організованих нашою громадою в регіоні. ●

eprasa.pl ca9d96007d

Четверги під доброю адресою

Це назва серії щотижневих лекцій, які влітку проводитимуть у бібліотеці Народного дому в Перемишлі.

«Щочетверга ми зустрічаємося в доброму місці, щоб поговорити про те, що справді важливо – для нашого регіону, нашого міста, для всіх нас», – запрошують організатори взяти участь в ініціативі.

Перша зустріч відбулася 17 липня і була присвячена екології, біології, а насамперед рибам, які живуть у річці Сян. Її вів Теодор Фіцак, молодий представник української громади в Перемишлі, лісник за фахом.

Наступні уроки охоплюватимуть теми, як попкультура, тіло людини, робота з архівними матеріалами тощо.

Вони заплановані на 24 та 31 липня, а також 7 та 28 серпня. Зустрічі відбуватимуться в той самий час – о 18:00 у бібліотеці НД на першому поверсі (або польською – партер).

Плакат з повним розкладом літніх уроків та описом тем, які розглядатимуть на зустрічах, можна знайти у фейсбуці на сторінці Народного дому (Narodnyj Dim - Український дім).

«Музика без кордонів – концерт єдності» у Бартошицях

6 липня в амфітеатрі у Бартошицях відбувся концерт «Музика без кордонів – концерт єдності». Ця культурна подія зібрала виконавців трьох національностей – української, польської та німецької. На сцені свою творчість продемонстрували українські народні танцювальні колективи «Думка» з Ґурова-Ілавецького та гості з-за кордону – ансамбль «Черемош» з США та «Братства» і «Квітка» з Канади.

У події взяли теж участь Регіональний ансамбль танцю «Saga», який діє при Об'єднанні німецької меншини в Бартошицях, та ансамбль «Warmianki Sępopolskie», що представляє польський фольклор.

Перед концертом до урочистої ходи ансамблів до амфітеатру приєдналися учні Початкової школи №8 імені Лесі Українки в Бартошицях (на фото).

Концерт було організовано у співпраці з Повітовим староством, Міським управлінням Бартошиць та товариством «Калина».

Фото з фейсбук-сторінки української Початкової школи в Бартошицях

У Висліку створять Кімнату пам'яті

У Висліку-Великому (Wisłok Wielki), що в Сяніцькому повіті Підкарпатського воєводства, будують унікальну Кімнату пам'яті. У дзвіниці місцевої греко-католицької святині, яка зараз належить Римсько-католицькій церкві, буде розміщено 500 старовинних гравюр XIX століття, а також ікони та старовинні ризи. Про це повідомляє TVP Ряшів.

Історія почалася в 1998 році, коли тодішній парох та товариство «Маґурич» відкрили музей, де були представлені знайдені старовинні гравюри й багато інших цінних церковних пам'яток. Їх знайшли між стелею та підлогою церкви.

Однак після цього протягом 20 років у музеї нічого не відбувалося, а експонати зберігалися в коробках. Тепер нова сільська голова Пауліна Ґусьтак вирішила виставити пам'ятні речі не лише в музеї, але й онлайн, створивши віртуальну Кімнату пам'яті. Усе більше людей охоче допомагають їй у цій ідеї.

Нинішні мешканці села привозять до музею нові експонати та хочуть, щоб їх побачило якомога більше відвідувачів, зокрема родини осіб, висланих з Висліка-Великого. Під час акції «Вісла» українці, які проживали у Висліку, були серед тих, кого переселили до Поморського воєводства.

День відкритих дверей Меморіальної кімнати відбувся у Висліку-Великому 6 липня.

Додамо, що 2008 року Катерина Капелюх, тодішня студентка української філології Варшавського університету, батько та діди якої були виселені з цього села до міста Битів (Поморське воєводство), захистила магістерську роботу «Монографія Висліка-Великого».

Благодійна пластова ватра у Варшаві

Кілька десятків пластунів 28 червня зібралося на пляжі під мостом Понятовського у Варшаві. Саме цього дня увечері там була організована благодійна пластова ватра.

«Цю ватру ми присвятили усім пластунам, котрі не зрадили своїх присяг: тим, хто присвячує свій час вихованню майбутнього покоління, та тим, хто зараз воює у лавах ЗСУ. А також тим, хто віддав своє життя за Україну і відійшов на Вічну ватру – їх вшанували хвилиною мовчання», – читаємо на фейсбук-сторінці пластунів з Варшави.

Як зазначено у повідомленні, метою пластової ватри було зібрати кошти на підготовку нових виховників.

eprasa.pl ca9d96007d

Під час зустрічі вдалося зібрати 1070 злотих, які будуть використані на відповідний вишкіл у жовтні в Празі.

Звичайно, як буває на ватрі, пластуни співали пісень, пригадали теж, як відроджувався Пласт у Польщі. Саме цьогоріч минуло 35 років від цієї дати. У пості варшавських пластунів на фейсбуці читаємо, що про початки відродження Пласту в Польщі розповіла юнацька виховниця Оленка Боднар-Потопник, а про свої численні ватри – пластун-сеньйор Богдан Садовий.

Нагадаємо: у довоєнний час на території Польщі Пласт існував у Перемишлі, Ґданську, Кракові та інших менших містечках. Перші післявоєнні роки у польській державі для українців були нелегкими. На відродження Пласту треба було чекати. Коли в 1989 році в Польщі розпалася комуністична влада, ситуація українців покращилася.

Згодом, 1990 року, було засновано Об'єднання українців у Польщі та легалізовано Українську греко-католицьку церкву. Тоді почалась діяльність Організації української молоді «Пласт». У 2019 році вона змінила назву на Пласт – Українська скаутська організація в Польщі. Понад п'ять років пластуни з Польщі та Об'єднання польського гарцерства (Związek Harcerstwa Polskiego) є ініціаторами акції «Полум'я братерства».

Фото з фейсбук-сторінки Пласт Варшава

«День української кухні» у Кошаліні

В суботу, 28 червня, з нагоди Дня Конституції України в місті Кошалін відбулася благодійна подія «День української кухні».

Захід було організовано товариством «Майстерня» за ініціативою місцевих волонтерів. Подія пройшла на території Української греко-католицької церкви завдяки щирості, відкритості та гостинності отця Богдана Галушки, який підтримав цю ідею та надав простір для її реалізації.

Метою ініціативи став збір коштів на потреби Збройних сил України. У результаті спільних зусиль вдалося отримати 12 270 злотих. Їх буде використано для придбання 10 FPV-дронів, які незабаром передадуть на фронт.

У межах заходу діяла зона української кухні, де відвідувачі могли скуштувати традиційні страви: вареники, борщ з пампушками, голубці, шашлики та домашню випічку. Їжу готували волонтери та учасники української громади. Також працював благодійний ярмарок, на якому пропонували вишиванки, вироби ручної роботи та інші товари з українською символікою.

Культурна програма заходу була представлена концертом українських пісень. На сцені виступили діти та дорослі з вокальними й інструментальними номерами. Концерт організовано під керівництвом викладачки вокалу Вікторії Федотової та викладача гри на гітарі Адама Кіцули.

Координацію всього заходу здійснювала президентка товариства «Майстерня» Дарія Антошко. До реалізації події долучилося понад 40 волонтерів, завдяки чому її вдалося провести на високому рівні. «День української кухні» відвідали сотні мешканців Кошаліна – як українці, так і поляки.

Також товариство «Майстерня» регулярно проводить онлайн-аукціони у фейсбуці на своїй сторінці (Майстерня Кошалін), де збирає кошти на потреби ЗСУ. Заохочуємо всіх небайдужих долучатися до ініціативи та підтримувати українське військо в боротьбі за свободу.

Дарина ЗАРУДНА

Фото авторки статті

Спустошений цвинтар у Добромежичах відновлять

Працівники правоохоронних органів шукають винуватців знищення надгробків на історичному православному цвинтарі у селі Добромежичі (Dobromierzyce) у ґміні Вербковичі Люблінського воєводства. Як повідомляє сайт lublin112.pl, який опублікував фото перекинутих надгробків, акт вандалізму стався перед 21 червня.

Некрополь – місце поховання людей православного, греко-католицького та римо-католицького віросповідання: мирян, духовенства та землевласників. Тут ховали людей до кінця Другої світової війни та масового виселення православних українців після 1945 року. Потім цвинтар занепав.

У 2007-му на кладовищі почалися ремонтні роботи, проведені Товариством для природи й людини (Towarzystwo dla Natury i Człowieka). Роботи завершились у 2021 році. А результат можна побачити на фейсбук-сторінці організації (Cmentarze Pogranicza) під заголовком «Nieobecni sąsiedzi – Dobromierzyce. Przewodnik po cmentarzu».

Після знищень на цвинтарі наприкінці червня товариство оголосило, що знову візьметься за його відновлення, тому створило збір коштів на сайті zrzutka.pl (Remont zdewastowanego cmentarza w Dobromierzycach).

«Ми не знаємо, хто і з яких причин вчинив ці руйнування: чи то проста дурість, чи результат політичної напруги, ненависті та антиукраїнських кампаній. Попри це, ми хочемо, щоб цей дурний акт перетворився в ініціативу, яка не лише усуне прямі наслідки вандалізму, а й матиме протилежний ефект намірам вандалів», – зазначають організатори збору.

«Кладовище буде відбудовано, і ми продемонструємо свою незгоду з таким ставленням до пам'яті колишніх мешканців та залучимо більше людей до догляду за місцями поховання національних та релігійних меншин. Ми вже знаємо, що можемо розраховувати на співпрацю місцевої влади та мешканців», – продовжують члени товариства, які хочуть зібрати 6 тисяч злотих.

Отримані гроші будуть витрачені на роботу, транспортування і придбання матеріалів.

«Якщо вдасться зібрати більше, ми розширимо обсяг робіт, додавши очищення, кріплення та імпрегнацію (насичення матеріалу певними розчинами з метою реставрації – прим. ред.) надгробків», – читаємо на сайті zrzutka.pl (Remont zdewastowanego cmentarza w Dobromierzycach).

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl ca9d96007d

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

США має намір надати Україні зброю

Президент США Дональд Трамп заявив, що має намір відправити Україні різні типи озброєння, зокрема й Patriot, які будуть «повністю оплачені».

За словами американського президента, США відправлять Україні «різноманітне складне військове обладнання, а вони заплатять за нього 100%». «І це точно те, чого ми хотіли досягти. Чим більше ми відправимо обладнання, тим більше вони нам за нього заплатять. Звучить непогано, правда? Так і мало бути вже давно», – додав він.

Президент США зазначив, що ще не узгодив кількість зброї, однак додав, що «за це заплатить Європейський Союз». Перед цим він заявляв, що уклав угоду з НАТО про постачання США зброї в Україну через Альянс, і що НАТО оплатить цю зброю «на сто відсотків».

В ЗМІ повідомляють, що запланована нова ініціатива, яка буде представлена на зустрічі Трампа та генерального секретаря НАТО Марка Рютте, передбачатиме оплату європейськими країнами зброї американського виробництва, яка буде надіслана до України. Повідомляється, що цей план був запропонований президентом України Володимиром Зеленським під час саміту НАТО два тижні тому.

«Ми відправимо Patriot, які їм відчайдушно потрібні. Тому що путін дивує багатьох людей. Він добре говорить, а увечері все бомбить. Тому це проблема і мені це не подобається», – сказав Трамп.

Нагадаємо, що після розмови з владіміром путіним 3 липня Дональд Трамп заявив про своє розчарування кремлівським правителем на тлі неможливості врегулювання розв'язаної рф війни проти України. За даними ЗМІ, під час розмови путін заявив президенту США, що в найближчі 60 днів планує чергову ескалацію на сході України, щоб вийти на адміністративні межі областей, які він вважає своїми.

Трамп сказав, що йому не подобається те, як діє господар кремля, та чи не вперше висловив сумнів, що правитель рф прагне миру, і додав, що путін говорить «багато нісенітниць». «Я дуже розчарований президентом путіним. Я думав, що він людина слова, а він всіх бомбить», – зазначив американський президент.

Очікується, що Трамп оголосить і про надання наступальної зброї Україні. Це було б суттєвим зрушенням для Трампа, який донедавна притримувався заяв, що надаватиме лише оборонну зброю, щоб уникнути ескалації конфлікту. Кілька джерел повідомило, що в них є підстави вважати, що ймовірно йдеться про ракети великої дальності, які можуть досягати цілей глибоко всередині російської території, включаючи столицю рф.

Американський сенатор-республіканець Ліндсі Грем очікує найближчими днями рекордного постачання зброї для захисту України від російської агресії. Він зазначив, що «Трамп дуже розлючений на путіна» і додав: «Одним із найбільших прорахунків путіна було те, що він вирішив переграти Трампа. Подивіться, в найближчі дні та тижні будуть зроблені величезні зусилля, щоб змусити путіна сісти за стіл переговорів». За словами Грема, війна наближається до переломного моменту, оскільки Трамп виявляє зростаючий інтерес до допомоги Україні в боротьбі з росією.

Також в ЗМІ повідомляють, що Дональд Трамп розглядає можливість надання Україні нового фінансування, мова може йти про щонайменше кілька мільярдів. «Джерела зазначили, що нове фінансування може бути спрямоване на те, щоб надіслати сигнал росії, яка останніми днями завдала ударів по Україні за допомогою безпілотників і ракет», – пише CBS News. Джерело можливого нового фінансування для України поки що незрозуміле, але американські чиновники повідомили, що у розпорядженні Трампа є 3,85 млрд доларів, що залишилися від президентських повноважень часів Байдена, які можуть бути використані для відправки американської військової техніки в Україну.

Колишні чиновники також повідомили журналістам, що Трамп має повноваження заарештувати близько 5 млрд доларів закордонних російських активів і спрямувати ці кошти в Україну, хоча ні він, ні колишній президент Джо Байден не скористалися цими повноваженнями.

Треба також додати, що 10 липня США вперше взяли участь у зустрічі «коаліції рішучих», а 14 липня з тижневим візитом до Києва прибув спецпосланець президента США Дональда Трампа з питань України Кіт Келлог. Під час візиту заплановано обговорити питання оборони України, зміцнення безпеки, зброю, санкції, захист цивільних, посилення співпраці між Україною та США.

«росія хоче запускати по 1000 дронів»

російська федерація планомірно нарощує тиск на тил України. Якщо ще нещодавно «рекордом» була кількість у 500 «шахедів» за ніч, зараз це біля 700, а говорять вже і про 1000 дронів.

Так, у ніч на 10 липня рф атакувала Україну 415 засобами повітряного нападу, основним напрямком удару був Київ. В ніч на 12 липня атака включала 623 «шахеди» та ракети.

А в ніч на 9 липня відбувся черговий «рекорд» – росія атакувала 741 засобом повітряного нападу, зокрема це були: 728 ударних БпЛА типу Shahed і безпілотники-імітатори різних типів, 7 крилатих ракет Х-101/Іскандер-К та 6 аеробалістичних ракет Х-47М2 «Кинджал». Протиповітряною обороною було знешкоджено 718 засобів повітряного нападу противника, зокрема 303 – збито вогневими засобами, 415 – локаційно втрачені. Основним напрямком стало місто Луцьк на Волині. Було зафіксовано влучання засобів повітряного нападу противника у 4 локаціях, а також падіння збитих – на 14 локаціях.

«росія хоче запускати по 1000 дронів, – впевнений президент Володимир Зеленський і додає. – Але ми все будемо збивати. Є рішення, як це збивати – дрони-перехоплювачі. Якщо партнери почують усе, що я їм розповів, і буде відповідне фінансування, то ми зможемо це робити». За словами Зеленського, вже є підтверджена ефективна технологія одразу від кількох виробників, яка здатна протидіяти «шахедам». «Ми знайшли рішення, ми як країна. Є чотири

eprasa.pl ca9d96007d

українські компанії, одна американсько-українська, які виготовляють відповідні дрони. Тепер треба масштабувати виробництво», – додав український президент.

Конференція з відновлення України

10-11 липня в столиці Італії Римі відбулася четверта Конференція з питань відновлення України. URC2025 зосередилася на чотирьох тематичних вимірах:

– підприємницькому, присвяченому тому, як залучати приватний сектор для відбудови і економічного зростання;

– людському – про людський капітал і заходи у цій сфері, необхідні для успішного майбутнього України;

– місцевому й регіональному – з фокусом на відновлення громад та регіонів;

– євроінтеграційному.

Конференція об'єднала представників урядів багатьох країн, міжнародних організацій, фінансових установ, регіональної та місцевої влади, громадянського суспільства і потенційних інвесторів.

Наскрізними питаннями були макроекономічна стабільність, стійкість і безпека, інфраструктура, житло, енергетика, захист клімату, «зелена» відбудова, культура, охорона здоров'я, гендерні питання, освіта, довкілля, наука, технології та інновації, проблематика інвалідності.

За два дні в Римі було підписано близько 40 угод, меморандумів і коаліцій, повідомила Альона Шкрум, перша заступниця міністра Міністерства розвитку громад та територій України. За її словами, найважливіші з них це:

● 134 млн євро – для відновлення доріг та мостів в Україні – між Мінрозвитку та ЄІБ.

● Розпочали переговори щодо виділення додаткового фінансування для компенсації людям за зруйноване житло на тимчасово окупованих територіях – 80 млн євро для пілоту – з Банком розвитку Ради Європи (БРРЄ).

● Угода на 100 млн євро – на компенсацію за знищене житло в межах програми єВідновлення – з Банком розвитку Ради Європи (БРРЄ).

● 32,5 млн євро – урядова угода між Італією та Україною, над якою працювали останні 4 місяці, – на відновлення шести об'єктів культурної спадщини в Одесі, музеї, спадщина ЮНЕСКО.

● 1,5 млрд євро – Меморандум між Україною та Італією про відновлення України з італійським бізнесом.

● 150 млн євро – на проєкти міжнародної технічної допомоги від Бельгійського агентства з розвитку Enabel – у тому числі на безбар'єрність українських міст – проєкт Мінрозвитку та першої леді України.

«І це лише частина угод», – зазначає Шкрум.

Потреби України на 2026 рік – 40 млрд доларів

Україна потребує значної міжнародної підтримки – щодо 2026 року, то йдеться про понад 40 мільярдів доларів. Про це заявив прем'єр-міністр Денис Шмигаль під час засідання межах URC-2025.

Шмигаль нагадав, що український уряд наприкінці червня подав зміни до закону про державний бюджет, де передбачив збільшення видатків на обороноздатність країни майже на 10 млрд доларів, що допоможе ефективно протидіяти ворогу.

«Загальний фінансовий ресурс на оборону та безпеку у 2025 році складе майже 50 млрд доларів. Це 26% ВВП», – розповів прем'єр.

Водночас бюджет на закупівлю зброї, за його словами, так само рекордний і складе 16,4 млрд доларів. Натомість власні доходи бюджету становитимуть 48,5 млрд доларів.

«Таким чином зовнішнє фінансування критично важливе для нас, адже дозволяє Україні спрямовувати власні ресурси на захист нашої країни», – зазначив прем'єр-міністр. Він повідомив, що цього року Україна вже залучила 22 млрд доларів зовнішнього фінансування. «Водночас викликом є 2026 рік. Наші потреби у зовнішньому фінансуванні залишаться на рівні понад 40 млрд доларів. Ключовим завданням має стати напрацювання механізмів та інструментів, які дозволять залучити ці кошти», – акцентував Шмигаль.

Чергові 1 млрд євро для України з російських активів

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль 10 липня повідомив, що Україна отримала від Європейського Союзу ще 1 млрд євро за рахунок прибутків від російських заморожених активів.

«Започаткована нами разом з G7 ініціатива ERA працює, – сказав він. – Від початку року Україні вже передано більше $18,5 млрд за рахунок російських заморожених грошей. Ці кошти ми направляємо на стійкість України та швидку відбудову».

Український прем'єр наголосив, що ініціатива ERA дає хороший результат.

Цього ж дня президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн заявила про продовження підтримки України та про надання наступних траншів допомоги. Зокрема, вона анонсувала 1 млрд євро макрофінансової підтримки, а також оголосила про виплату 3 млрд євро за програмою Ukraine facility.

Нагадаємо, що в червні Україна отримала від Європейського Союзу ще 1 млрд євро за рахунок російських заморожених активів.

Спільне відзначення роковин Волинської трагедії

У неділю, 13 липня, в римо-католицькому кафедральному соборі Луцька на Волині відбулася урочиста меса за жертвами Волинської трагедії. Серед учасників події були представники польської меншини в Україні, польські дипломати та представники влади Волинської області.

На думку єпископа Едварда Кави, який проводив месу, Україна та Польща готові до обговорення важкої історичної події. Кава наголосив, що потрібна ексгумація всіх жертв, щоб встановити їхні імена і віддати загиблим шану. Єпископ також зазначив, що відродження пам'яті важливе не лише для поляків, а й для українців.

«Я думаю, що це допоможе не лише полякам загоїти свої рани, але й нам в Україні це потрібно, щоб дивитися правді в очі, протистояти цій правді. Я переконаний, що це значно зміцнить відносини між Польщею та Україною, між народами. Це також загоїть усі ці рани та нарешті покладе край цій темі», – сказав він.

eprasa.pl ca9d96007d

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

«ТіК», танці й традиції – повернення «Еколомиї»

До Ґурова-Ілавецького після перерви повернувся фестиваль «Еколомия», започаткований у 2009 році. Захід організували Центральноєвропейський молодіжний навчальний центр та український ліцей в Ґурові-Ілавецькому.

У програмі, яку відкрила шкільна візитівка – ансамбль пісні й танцю «Думка», можна було побачити концерти народних і танцювальних колективів з Польщі, США та Канади, виступи відомих гуртів, а також багато цікавих супутніх подій. Зіркою заходу став гурт «ТіК». У вечірньому концерті прозвучали також «The Ukrainian Folk», «Білий берег» та «Шаравари».

Для організаторів «Еколомия» – місяці праці, емоційного напруження і передфестивальної метушні. Як зізналася Наталія Сич, одна з представниць організаторської команди, підготовка – це «коломия в голові», яка триває декілька місяців. Але у момент, коли сходяться глядачі, з'являється радість і розуміння, що все не даремно. Коли

бачиш, що люди приходять, артисти вже танцюють і «махіна рушила», за словами Наталії Сич, настає найкращий момент заходу.

Глядачі та учасники поділяють цю радість і додають до неї власні спогади. Для Михайла Волоша, випускника школи в Ґурові-Ілавецькому, фестиваль є «зустріччю всіх людей», яких довго не бачив, бо таких подій бракувало в попередні роки. Найбільше ж він чекає виступів зірок.

Григорій Білас важливим вважає не лише мистецький, а й родинний вимір події. «Моя дитина навчається в ліцеї. Наша культура, наша школа, все українське – це для нас важливе», – ділиться він.

Своєю чергою Івона Онуфреюк, яка разом із чоловіком та дітьми навчалася в цій школі, каже, що для неї «Еколомия» – більше ніж концерт. Це привід зустріти знайомих і друзів, котрі приїжджають з усього світу. Особливе місце в її серці займає ансамбль «Думка», що пов'язаний зі шкільними роками, але й зараз пропонує щось свіже, красиве, приваблює новими костюмами.

Своїми емоціями поділився Віктор Бронюк, лідер гурту «ТіК». Після виступу артист зауважив: «Усі дякували. Дуже приємно, що молодь знає наші пісні. Всі співали – це надихає». Він наголосив, що незалежно від місця виступу найважливіше бути одне з одним.

«Ми маємо триматися купи. Поки ми разом – нас жоден ворог не здолає, – сказав співак, підкріпивши слова підтримки цитатою Шевченка. – Борітеся – поборете, вам Бог помагає». І додав: «Якщо ми будемо сіяти поміж себе розбрати, тоді нас по одному зловлять і всіх винищать».

Серед цьогорічних артистів був й Кіндрат Метличевський, керівник ансамблю «Черемош» із США, родом із Тернополя. Він розповів, що в колективі діє понад шіст-

eprasa.pl ca9d96007d

десят учасників віком від 4 до 55 років. У Ґурові-Ілавецькому вони представили не лише традиційний гопак, а й танці з різних регіонів України, зокрема закарпатський та тропотянку. Враження керівника ансамблю від фестивалю – теплий подих України в Польщі: «Здається, що ти потрапив на маленький ярмарок в Україні».

Гість розповів про важливу місію своєї громади – зберігати традиції, танці, співи, церковні обряди й водночас підтримувати тих, хто в Україні. «Ми молимося, збираємо кошти, надсилаємо речі солдатам. Війна – це трагедія, але ми мусимо тримати нашу культуру і бути разом», – зауважує Кіндрат Метличевський.

На жаль, після перерви «Еколомия» вперше відбулася без ініціатора її створення Мирона Сича. Пам'ять його, інших лідерів і українських солдатів учасники вшанували хвилиною мовчання. Марія Ольга Сич, директорка української школи в Ґурові-Ілавецькому, підкреслила зі сцени важливість спадщини свого чоловіка та ідей, які він поклав в основу фестивалю. Вона звернула увагу на міжнародний характер «Еколомії», згадавши про польських, українських, канадських та американських учасників.

«Якщо ми маємо таких чудових артистів, таких прекрасних людей, українців, які живуть і в Канаді, і в Америці, і в Польщі – отже, Україна є і буде», – з гордістю сказала вона. Також згадала про екологічний аспект фестивалю, присутній від самого початку, та спортивну складову: в рамах заходу, крім артистичної частини, відбулися турніри з пляжного волейболу, настільного тенісу, шахів тощо.

Важливі слова пролунали й з уст Мирослава Скірки, голови Об'єднання українців у Польщі. Він високо оцінив зусилля організаторів, які створили простір для діалогу та спільного переживання важких емоцій. Згадав про жертв війни в Україні, зокрема нещодавно загиблого командира 110-ї окремої механізованої бригади ЗСУ Сергія Захаревича.

«Ця хвиля почала розливатися з москви, ця хвиля дивно поширюється по Європі – і ця хвиля надзвичайно небезпечна», – застеріг він, наголошуючи на загрози через зростання націоналізму та дезінформації. Мирослав Скірка звернувся до присутніх із закликом підтримувати українське військо, яке, як він підкреслив, дає нам безпеку і можливість святкувати, як тут, у Ґурові-Ілавецькому.

Тим часом депутат Януш Ціхонь з'явився на фестивалі у вишиванці, що її колись подарував йому Мирон Сич. З усмішкою він згадав, як Сич намагався знайти в нього

українське коріння. Хоча йому це не вдалося, сьогодні сам депутат каже: «Усі добрі люди в Польщі й за її межами – українці».

Політик звернув увагу на важливість солідарності та застеріг від спроб підважити єдність: «Конфлікт насправді генерує лише втрати й витрати. Будуймо нашу дружбу, співпрацю, бо вона визначає наше майбутнє. Бережімо її».

Ще один з почесних гостей, присутніх на заході, маршалок воєводства Марцін Кухцінський із захопленням говорив про атмосферу фестивалю. Він особливо цінує можливість спілкування з друзями та знайомими, а також унікальний дух єднання, який створює «Еколомия».

Від імені вармінсько-мазурського воєводи Радослава Круля учасників привітала Ірена Петрина. З привітанням звернулися також бургомістр Ґурова Яцек Костка та депутатка Катажина Круляк.

Ще одним приємним моментом урочистостей стало вручення дипломів міністра культури та національної спадщини Ганни Врублевської. Відзнаки отримали Мирон Мацьопа та Орест Ортинський за багаторічну мистецьку і педагогічну діяльність. Вони – одні із засновників гурту «The Ukrainian Folk», який цьогоріч святкує 35-річчя. Нагородою міністра відзначено й Сильвію Росохацьку – директорку культурного центру в Ґурові-Ілавецькому – за багаторічну відданість культурному розвитку міста та регіону. ●

eprasa.pl ca9d96007d

ГРОМАДА

Василь ШЛЯХТИЧ
Фото автора статті

Цьогорічна 36-та зустріч улючан

Вірні діти села Улюч й небайдужі до його долі люди в суботу, 31 травня цього року, знов зійшлися на бур'яном зарослому попелищі рідної землі. Покликала їх любов до втраченої спадщини, насильно вкраденої Батьківщини, про яку з болем розповідали батьки чи дідусі з бабусями у своїх спогадах. Часто сльозами підписували події, що відбулись весною 1946 року. Вписане в пам'ять горе батьків оживає для тих, хто ніколи не був байдужим до їхніх слів. Нащадки виселенців їдуть на рідну землю, де спить батьківська гідність, щоб помолитися за всіх, кому довелося віддати життя за любов до свого рідного села, але також і злочинців, що скоїли тодішнє злодіяння. Трагедію минулих років носять вони у серці. Сюди приїжджають хоч один раз у рік, щоб вшанувати своїх предків, спочилих у відомих і невідомих могилах спаленого у 1946 році села.

Вкотре всі зібралися біля каплички в Грушівці, щоб помолитися за жертв трагічних подій. Утішно було бачити, як знову разом моляться за упокій душ брати та сестри наших церков мовою предків при вишитих хоругвах. Щира молитва об'єднала всіх. Очолювали її отець митрат Іван Антонович і отець Юліан Феленчак з Православної церкви, присутнім був і парох з Гломчі – представник УГКЦ. Отець Юліан проголосив учасникам зустрічі дуже змістовну доповідь. У своїх словах він повернувся у минуле Грушівки та сусіднього села Улюч. Згаданих сіл з їхньою минулою красою майже немає. Вони пішли з вогнем і димом, нині на них стелиться бур'ян, якому добре ростеться на землі спочилих під периною з попелу, котру подарував нашому народові брат того самого Бога.

Отець Юліан Феленчак закликав, щоб в молитвах своїх ми просили за померлих і невинно вбитих, а також за тих, хто чинив лихо, бо тільки Бог є тим справедливим суддею, який своєю мудрістю відповідно оцінить усі вчинки й обдарує, як кому належить.

Після молитви присутні перейшли на площу, де колись стояла нова чудова церква Улюча під покровом святого Миколая. У 50-ті роки минулого сторіччя тодішня польська влада дала селянам сусідніх сіл дозвіл (чи може наказ) розібрати святиню, щоб затерти сліди нашого тут буття. Однак від 90-х років XX сторіччя улючани та їхні нащадки, сусіди з довколишніх сіл, які цінують історію нашого минулого та несуть любов до свого рідного, зустрічаються на цій площі й моляться разом з греко-католицькими священниками, котрі очолюють служби за загиблих і невинно вбитих. Тут разом з нами молилися й православні отці Іван і Юліан. Серед присутніх були поодинокі особи римо-католицького віросповідання. Усі ми разом просили про прощення гріхів померлим і вбитим мешканцям нашого Улюча, а ще – усім злочинцям, котрі вогнем і насиллям записали історію цього села.

По завершенню молитви та промови отця, що вів службу, до присутніх звернувся Ярослав Холявка, який подякував всім за присутність. Далі ми уперше зібралися на площі за Гузом, де на винограднику, створеному паном Попєлем з Доброї, була підготована альтанка, в якій всі пригощалися, сидячи за спільними столами. Цьогоріч не вітала нас своїм вогнем улюцька ватра.

Як і в усі роки, головними почесними організаторами свята були Софія та Ярослав Холявки. Як і раніше, запросили вони на пригощання, що приготували за допомогою добрих людей з Сянока і довколишніх сіл. Присутні могли скуштувати смажену на вогні ковбаску з гриля, солодку випічку з чаєм або кавою, вітали одне одного

eprasa.pl ca9d96007d

чарочкою горілки, келихом вина чи пива з побажанням зустрітися вдруге через рік.

Гарним співом і музикою зустрів нас ансамбль «Відимо» з Мокрого під орудою Маріанни Ярої, а також дует болівійця і лемкині. Довго ми співали пісні – народні й партизанські, але ще й ті, які знають лише улючани або їхні нащадки.

У неділю, 1 червня, в старовинній церковці Вознесіння Господнього, що стоїть вже понад 500 років на горі Дубник, відбулася свята літургія. Її очолював греко-католицький парох в Гломчі отець Адріан Лихач. Після служби присутні разом зі священником тричі обійшли нашу стареньку церкву, співаючи церковні пісні, а одразу після процесії помолилися під хрестом біля святині. Хрест був поставлений у першу зустріч улючан на честь тисячоріччя хрещення України й річниці з дня народження нашого славного композитора отця Михайла Вербицького (у більшості історичних досліджень згадують, що він народився саме в Улючі над Сяном).

У святій літургії та молитвах взяли участь почесні гості, яких я привітав від імені організаторів як один із синів Улюча – села, якого від 1946 року немає. Серед них були Катажина Солек – секретарка Підкарпатського воєводства, директорка Організаційно-правового департаменту, Розалія Філяр – очільниця правління маршалківської канцелярії Підкарпатського воєводства, Мар'ян Кровяк – директор Музею народної архітектури в Сяноку. Привітавши всіх присутніх на нашому святі, я зачитав кілька своїх віршів польською та українською мовами.

На продовження улюцького свята парох з Гломчі запросив ще раз до нашої святині на концерт ансамблю «Вернигора», у виконанні якого прозвучали бойківські пісні.

Після концерту, розходячись до своїх машин, що стояли неподалік Дубника, присутні бажали одне одному знову зустрітися тут через рік. Нагадаю: це будуть 80-ті роковини від спалення Улюча польським військом. ●

eprasa.pl ca9d96007d

РОЗМОВА

Павло ЛОЗА
Фото з архіву фестивалю

«Місто з річкою» – перший літературний фестиваль у Перемишлі

«Наразі немає фестивалю, який мав би контекст для польсько-українського діалогу. Тому ми закликаємо вас спланувати довгі серпневі вихідні в Перемишлі», – запрошує Катерина Комар-Мацинська, директорка фестивалю «Місто з річкою». Перший літературний фестиваль у Перемишлі відбудеться 14-17 серпня.

Катерина Комар-Мацинська

– Перемишль чекає літературне завершення літніх канікул у найкращому вигляді, тому що...

– Тому що це буде біля річки, тому що по обидва боки Сяну, тому що в місті ще ніколи не було такого фестивалю. Також тому що тут буде чудова атмосфера завдяки чудовим авторам та супутнім заходам, зокрема й для дітей. Це теж подія, де ви зможете пізнати місто завдяки тематичним прогулянкам, насолодитися кавою з письменниками в одній з перемиських кав'ярень або взяти участь у велосипедній екскурсії Перемишлем.

– Чому річка стала лейтмотивом? Для багатьох вона ділить місто навпіл.

– Коли ми розробляли концепцію фестивалю та думали, як його назвати, то знали, що назва має містити кодове слово, пов'язане з Перемишлем. Одним із таких слів є «кордон». Але місто також асоціюється для багатьох із річкою Сян. Сьогодні вона частково утворює кордон між Польщею та Україною і є однією з головних річок регіону. Дійсно, ті, хто відвідував Перемишль, бачать, що ця річка ділить місто навпіл. Порівнюючи прибережну інфраструктуру в Перемишлі з інфраструктурою Кракова, Вроцлава чи Варшави, де вздовж річки вирує громадське життя, Перемишлю цього практично бракує. Як наслідок, річці не вистачає будь-якої привабливості. Ми хочемо змінити цю перспективу. Сян покликаний бути місцем зустрічі світів та культур.

– Три дні на рік культурних перетинів. Це все?

– Чотири, якщо бути точним. Фестиваль реалізується завдяки фінансуванню Міністерства культури та національної спадщини Польщі. Ці кошти передбачають дві едиції фестивалю – цього року та наступного. Крім того, щомісяця будуть організовані регулярні заходи: майстер-класи та лекції в бібліотеці Народного дому. Вони охоплюватимуть теми, пов'язані з польсько-українською літературою, літературою прикордоння тощо. Ми гарантуємо, що наші пропозиції будуть цікавими як для молоді, так і дорослих.

– Я хотів би запитати про цільову аудиторію фестивалю, оскільки сама згадуєш «молодь» і «дорослих».

– Він загалом для всіх вікових груп. Для всіх – від 2 до 120 років. А скільки років найстаршому читачеві «Нашого слова»?

– Не знаю, але пригадаю, що, наприклад, нашому єдиному австралійському передплатнику було 102 роки. Він газету передплачував і читав.

– Припустимо, що наша верхня вікова межа також становить 102 роки. Програма розрахована як на молодих, так і старших, вона буде українською та польською мовами з синхронним перекладом. Зустрічі авторів задумані як діалог. Хочемо, щоб це був захід для тих, хто любить читати, шукає нові книги або хоче дізнатися про сучасні літературні тенденції в Польщі та Україні. Серед польських авторів у нас є чотири номінанти на цьогорічну польську літературну премію «Ніке». Будуть обговорення не лише літератури, а й, наприклад, політичних процесів та цікаві розмови на історичні теми.

– Говорячи про історію, я повернуся до нещодавньої. Останній великий захід, організований Перемиським відділом ОУП у міському просторі, відбувся 10 років тому. Маю на увазі «Ніч на Івана Купала» біля Сяну. Через рік, після нападу на Пикулицьку ходу, «український голос» на річці Сян замовк на роки.

– Без дій нічого не змінюється. Де б ми не були, завжди знайдуться люди, які не підтримуватимуть такі ініціативи. Перемишль у цьому плані не є унікальним. Наш фестиваль фінансує міністр культури та національної спадщини. Думаю: нам потрібно будувати позитивні речі, показувати, що українці роблять це разом з поляками. Важливо показати, що ми робимо це разом у Перемишлі.

– Переміщу тебе від річки ближче до центру міста, бо саме на Ринковій площі зазвичай відбуваються

eprasa.pl ca9d96007d

найбільші заходи. Найбільше людей приходить на концерти. Чи має література засоби, щоб привабити людей?

– Кожна культурна подія має свою аудиторію. Літературний фестиваль може не привабити кілька тисяч відвідувачів, як концерт Disco Polo, але віддані читачі приїдуть. Я була на різних літературних фестивалях у Польщі та Україні. Для мене фестиваль Meridian Czernowitz у Чернівцях став великим натхненням. Чернівці – трохи більше місто, ніж Перемишль. Проте точно – не мегаполіс, і воно розташоване на одному із кінців світу. Це також прикордонне та мультикультурне місто. Хоча річки немає, пам'ятаю там велику аудиторію, до 200-300 людей, які приходили зустрітися з авторами. Ми сподіваємося, що наш фестиваль відвідають не лише місцеві жителі, а й гості з-за кордону, з усієї Польщі та України – люди, які цікавляться літературою або загалом соціальними питаннями, проблемами та викликами сучасного світу. У Польщі фестиваль «Столиця польської мови» в Щебрешині, фестиваль «По дродзе», який колись проходив у Медзянці, фестивалі «Літературний Сопот», «Гори літератури» Ольги Токарчук – кожен має свою аудиторію. Це просто люди, які проводять свій вільний час таким чином. Ідеться про унікальний вид відпочинку та атмосферу. Ви можете бути серед незнайомих людей, але все одно відчуваєте спільноту, де кожен знає певного автора та його книги й кожному цікаво зустрітися з письменником особисто, поставити йому запитання про те, як він створив певну історію, як побудував світ своїх персонажів.

– Тож кого можна буде зустріти в Перемишлі?

– З Польщі, наприклад, приїдуть Моніка Шнайдерман та Анджей Стасюк. З Підляшшя – Анета Примака-Онішко, яка пише, серед іншого, про своє білоруське коріння, а також Малґожата Реймер, авторка захопливих книг про суспільства, які пережили травму, як албанське та румунське. А з України буде, зокрема, письменник Петро Яценко. Він пише як про Львів, так і про Донецьк. Також у списку – письменник і журналіст Мирослав Лаюк, котрий опублікував зворушливу книгу репортажів про Бахмут, нещодавно перекладену польською мовою. Приїде Анастасія Левкова, авторка роману «За Перекопом є земля», де досліджено складні ідентичності Криму. Ця книга вже мала кілька перевидань в Україні, стала бестселером, і її польський переклад незабаром вийде. Буде улюбленець українських, але й польських читачів Андрій Любка з Ужгорода та Тамара Горіха Зерня, авторка твору «Доця». У переліку є понад 30 письменників з Польщі, України та Німеччини. Під час фестивалю також виступить легендарний гурт «Гайдамаки» та Анджей

Стасюк, який під час концерту прочитає «Акерманські степи» Адама Міцкевича.

– Як кажеш, сама маєш досвід участі в різних фестивалях у Польщі та Україні…

– …і ми поєднали їх на річці Сян. Такого фестивалю, де був би контекст для польсько-українського діалогу, сьогодні не існує ні в Польщі, ні за кордоном. Колись у Любліні був фестиваль «Погляд на Схід», але він має зараз більш музичний напрям. «Місто з річкою», думаю, для багатьох буде цікавою пропозицією на літо, яке, як відомо, має свої правила. Бо багато людей не хоче залишатися влітку у великих містах. Вони часто подорожують. І ми розраховуємо також на тих, хто, подорожуючи в Бескиди або повертаючись з поїздки в гори, шукають цікаві місця та ініціативи, щоб до них приєднатися.

Місто Щебрешин, село Медзянка чи навіть Чернівці в Україні – це не місця з великими транспортними шляхами. Туди справді важко дістатися. Та все ж фестивалі приваблювали та продовжують приваблювати значну кількість учасників. З огляду на транспортну розв'язку можна сказати, що Перемишль розташований майже в «центрі світу». Адже ми пов'язані «широкими коліями» з найбільшими містами України, а також маємо досить гарне сполучення з великими містами Польщі, Австрії, Чехії та Німеччини. Я вважаю, що «Місто з річкою» має потенціал, а річка Сян і сам Перемишль настільки красиві та цікаві, що варто організувати тут таку ініціативу. Щиро запрошуємо вас. ●

***

Вхід на всі заходи фестивалю – безплатний. Деталі та програму події знайдете на фейсбук-сторінці **Miasto z rzeką / Місто з рікою – Festiwal Literacki w Przemyślu**.

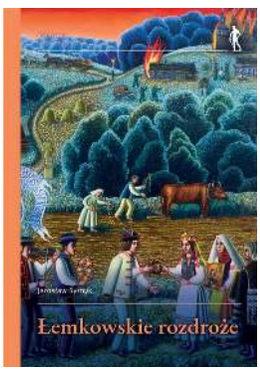

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.

Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.

Ви можете замовити її у видавництві:

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław

Та інтернет-книгарні: **тел. 71 375 2809, 518 355 632**

eprasa.pl ca9d96007d

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Історія видавничого успіху Івана Тиктора

Він започаткував в Україні видавничу справу, яка приносила прибутки. Сам став найуспішнішим газетним підприємцем, бізнесменом, медіамагнатом, королем української преси.

Іван Тиктор народився 6 липня 1896 року у селищі Красне на Львівщині у сім'ї заможного селянина Микити Тиктора, який зажив слави майстра на всі руки: ремонтував односельцям годинники, сільськогосподарську техніку. Існує історія про те, що його подальшу долю визначив таємничий обряд ворожіння. Коли хлопчику виповнився рік, його мама вирішила дізнатися, ким він стане у майбутньому, до чого матиме нахил. Зібралися рідні, розклали перед ним різні предмети: молитовник, гроші, ремісничі інструменти, очікуючи, до чого потягнеться дитина. Однією рукою він взяв молитовник, а другою – гроші. Спершу подумали, що Іванко стане священником. Письменниця Оксана Думанська у своїй праці «Іван Тиктор; талан і талант» проаналізувала співзвучність прізвища видавця із грецьким словом «ктитор», яким називають засновників монастиря чи храму і яке свідчить, що, ймовірно, хтось із його предків був церковним старостою.

Іван Тиктор

Хист бізнесмена

Батько сподівався, що син продовжить його справу, тож не шкодував грошей на освіту свого первістка, і після сільської початкової школи Іван навчався у гімназії у Рогатині. Почалася Перша світова війна. Маючи хист до навчання та фінансову підтримку батька, Іван Тиктор цілком міг уникнути служби у війську, однак разом з усіма однокласниками пішов добровольцем до лав Січових Стрільців. Спочатку отримав звання підхорунжого, а потім і офіцерське звання. Коли сталося падіння ЗУНР, 1920 року Іван потрапив у полон до польського табору під Ґданськом. Батькові за великі гроші вдалося витягнути сина з полону – війт їхнього села поляк Ян Андрушевський видав йому довідку про благонадійність сина.

25-річний Іван, повернувшись із полону, прагнув здобути освіту. До війни він не встиг закінчити гімназію і скласти матуру – випускний іспит, який давав право стати студентом університету. Тож довелося Іванові йти на курси при товаристві «Просвіта», обрав комерційну справу. І вже невдовзі з'явилися перші прояви бізнесового хисту – у рідному селі Красне ініціював і організував ремонт приміщення церковної крамниці, відкрив там кооператив, кредитну спілку, різноманітні курси, заснував театр, а також хор і духовий оркестр. Тиктор вступив на правничий факультет Львівського українського університету, став комендантом університету, опікувався студентами, допомагав їм із житлом та харчами. Іванові доводилося щодня їздити потягом до Львова, тож на відпочинок і сон залишалося 4-5 годин на добу.

Авантюра, що стала справою життя

1921 рік став визначальним у подальшій видавничій діяльності Івана Тиктора. Йому запропонували стати акціонером видавництва «Червона калина», яке спеціалізувалося на історичних документах, повістях, альманахах. Іван заощадливо та вдумливо ставився до своїх прибутків, вкладав їх у розвиток справи на відміну від інших акціонерів, які вирізнялися марнотратством. Однак невдовзі видавництво виявилося збитковим. Іван Тиктор наважився на певну авантюру – викупив його і став одноосібним власником. Для цього слід було заплатити 2500 злотих, тоді як корова коштувала 180 злотих. Велику суму Іванові допомогли зібрати родичі, зокрема батько. На той час Іван Тиктор вже був одружений з Марією Хом'як, яка заради чоловікової ідеї продала свою кам'яницю у Львові.

У 1923 році вийшов друком перший часопис Івана Тиктора «Новий час». У 1924 році у Тикторів народився син Зеновій, якому батько під час хрещення дав друге символічне ім'я Новчас. Далекоглядний і підприємливий видавець розумів, що на дотаційних або спонсорських коштах періодичне видання не протримається – воно має заробляти. Тож доволі багато місця на шпальтах займали оголошення та реклама (до того ж у пріоритеті були саме українські рекламодавці). Івана Тиктора зараз можна було б сміливо назвати і маркетологом, і піар-менеджером, і медіамагнатом. Його газета висвітлювала насамперед суспільно-політичне життя і була розрахована на широке коло читачів, про що свідчили такі рубрики: «Останні вісті», «По той бік греблі», «Огляд світових подій», «Біржевий перегляд», «Всячина», «З природи і техніки», «Спорт», «Жінка», «Веселий куток». Висвітлювати події українського життя в умовах польської, а пізніше радянської цензури було не надто легкою справою. Бувало, що деякі матеріали знімали безпосередньо перед друком, тоді виходили порожні шпальти. Часопис був потужним джерелом інформації – на його сторінках розміщувались ґрунтовні аналітичні матеріали, фоторепортажі, ілюстрації, новинки художньої літератури, які друкували частинами, заохочуючи купувати тижневик книжковими подарунками.

Видавець розуміє – потрібно й далі розширювати аудиторію. Незабаром з'являється часопис для дітей «Дзвіночок» накладом 30 тисяч примірників, гумористично-сатиричний тижневик «Комар», а це ще 7 тисяч примірників, часопис для Лемківщини «Наш Лемко». На сторінках цих журналів Тиктор проводив певну виховну роботу – він прищеплював маленьким і дорослим чита-

eprasa.pl ca9d96007d

чам любов до своєї країни, мови, прагнення до навчання, патріотичні мотиви поведінки.

Потужне джерело інформації та прибутків – «Українська Преса»

Попри те, що жив у міжвоєнний час, в умовах фактичної бездержавності, Тиктор зумів створити у 1934 році найбільший і єдиний у Західній Україні видавничий концерн «Українська Преса», який став для тогочасного читача поєднанням періодики, порадника, художньої літератури, сучасних соцмереж та рекламних видань. А для самого Тиктора – джерелом неабияких надходжень. Серед його читацької аудиторії були і вибаглива інтелігенція, і домогосподарки, і діти, і навіть незаможні селяни, які на Тикторові видання не шкодували важко зароблених коштів. Не було такої галицької родини, яка б не передплачувала хоча б одне видання Тиктора.

Діяльність Івана Тиктора сьогодні може стати дороговказом для майбутніх підприємців, він вже тоді використовував такі важливі у видавничому бізнесі рушійні прийоми, як пошук цільової аудиторії, розуміння її потреб, інтересів, можливостей і водночас створення якісної української преси і книжки. Підприємливість та патріотизм стали справою його життя.

Окрім видавничої справи, у рідному Красному він розпочав виробництво ячмінної кави з цикорієм. У будинку Тикторів стояв величезний стіл, оббитий металом. На ньому сікли і розфасовували ячмінь. «Золотий колос» («Золота кава») витіснила з ринків Львова популярну каву «Франка», яку продавали євреї.

Одного разу Іван запросив до Львова свого дідуся. Той був настільки вражений успіхами онука, що, повернувшись додому, ще довго розповідав односельцям: «А в Івана на роботі писарів-писарів! І три музики: радіо, грамофон і фортепіано!» Справді, видавництво мало все необхідне для повноцінної масштабної роботи: друкарню, палітурну майстерню, перший у Львові редакційний телефон, автопарк для розвезення преси, кілька сотень співробітників.

На той момент на видавничому ринку Західної України було вже доволі багато періодичних видань, тож конкуренція серед видавців і боротьба за читачів була запеклою. 1928 року для появи наступного видання «Народна справа» Іван Тиктор вдався до маркетингового ходу (як сказали б нині). Він запланував газету для галицьких селян, але розумів, що це доволі інертна до читання категорія суспільства, тож більше одного злотого житель галицької глибинки за періодичне видання не заплатить. Тиктор розмістив таку пропозицію для потенційних читачів: «Кождий передплатник буде мати в себе кождої неділі не тільки цікавий часопис, але бодай в части вільний буде від страху, що на випадок втрати худобини він безпомічно заломить руки і не знатиме, що діяти. Тоді з помічю прийде нещасливому „Народня Справа", бо виплатить йому без ніяких потручень допомогу в сумі 120 злотих». Бланк звернення друкували саме у газеті, це і вплинуло на збільшення чисельності передплатників. На сторінках часопису розміщували практичні поради – як доглядати за худобою, за рослинами на полі, як схрещувати дерева, як правильно змайструвати необхідні у господарстві інструменти.

Ще один лідер міжвоєнного видавничого ринку Галичини – щорічний календар «Золотий Колос», що був орієнтований переважно на селян. Наклад сягав 100 тисяч примірників. Це був не просто сільськогосподарський народний порадник-календар. Тиктор на сторінках цього часопису також розгорнув чітку національну лінію, розміщуючи статті на кшталт «Які права має наша рідна українська мова?», глибокі аналітичні матеріали про Голодомор, колективізацію, виселення селян, репресії. Майже до кожного періодичного видання засновувалися книжкові бібліотечки науково-популярних, художніх, публіцистичних творів українських та іноземних авторів: «Народна Бібліотека», «Українська Бібліотека», Бібліотека «Нового Часу», Бібліотека для молоді «Ранок», Бібліотека «Аматорський Театр», Бібліотека «Лемківщина», Бібліотека «Нашого Лемка», «Музична Бібліотека».

Реалії радянської доби та еміграція

Іван Тиктор мав ще багато планів і задумів щодо нових видань, але прихід більшовиків у 1939 році перекреслив їх раз і назавжди. Останній номер «Нового Часу» вийшов 12 вересня 1939 року. Невдовзі прийшли радянські «визволителі» й націоналізували концерн «Українська Преса», замість нього створили новий – «Вільна Україна». Іван Тиктор бідкався, що у нього відібрали два вагони чистого паперу, на якому радянська влада друкуватиме брехливі обіцянки кращого життя. Тиктор переїхав до Кракова, де організував релігійне видавництво.

1943 року Івану разом із дружиною Марією та донькою Наталею вдалося втекти в Австрію, згодом родина переїхала до Канади. Трагічним чином загубився слід сина Зеновія, якого репресували ще до приходу німців. Згодом Іван дізнався, що син помер в одній з луцьких в'язниць. Вся родина Івана Тиктора зазнала репресій: маму, сестер із сім'ями та дружину загиблого брата вивезли у Сибір. Прізвище Тиктор надто дратувало радянську владу.

У Вінніпезі Іван Тиктор організував своє видавництво «Клуб приятелів української книжки», де перевидав понад 40 своїх довоєнних видань. За океаном його заслугою стало те, що він 1948 року зумів видати великі проєкти, розпочаті у Львові: «Велика історія України», «Історія українського війська», «Історія української культури». Але, на жаль, повторити у Канаді тріумфальний успіх «Української Преси» Тиктору не вдалося – зовсім іншими були погляди і запити української діаспори.

Попри те, що Іван Тиктор безмежно любив Львів і дуже хотів повернутися до рідного міста, доля розпорядилась інакше – він відійшов у засвіти 26 серпня 1982 року в Оттаві і похований на цвинтарі «Гора спокою».

Письменник Валерій Шевчук висловлювався про Івана Тиктора так: «Це була людина широких задумів. Свідченням цього є те, що Тиктор своїми виданнями прагнув охопити якнайбільші читацькі маси, певна річ, усі вони значною мірою сприяли вихованню національної свідомості населення Галичини». Для нас нинішніх дуже важливо культивувати й вивчати долі та шляхи успішних українців. На малій батьківщині Івана Тиктора у селі Красне діє невеличкий історико-краєзнавчий музей, у Львові одна з центральних вулиць носить ім'я Івана Тиктора, пам'ять про нього живе й у екскурсійному Тикторівському маршруті вулицями Львова, а також у наукових заходах. ●

eprasa.pl ca9d96007d

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Мирний мире, де єси?

Продовження з попереднього номера

Кєд очы не помагают, користайме з іншых дарів, якы дал нам Бог (або натура – то залежыт в што віриме), спокійні ждийме раду, не дайме ся темряві загнати в глухый кут, з котрого гірше будеме нам наслухувати. В темряві не здзебенієме, кєд будеме ся огрівати добрыма думками. Кєд не мож своіма, слухайме голосу іншых. Спільні глядайме дакой сьвічкы, хоц бы найменшого огарика. Одозвийме ся до іншых, не будме баранами, не сме сами на земли. На нашім зернятку маку може дахто юж нашол сьвічку, а іншый може має патичкы. Старчыт, же скрешеме єдного и запалиме хоц бы невеличку сьвічочку, а вшыткы хоц бы и за тым єдным огариком разом вийдете на волю. Не вшыткы станеме перед лицьом Сонця Правды, але вшыткы вийдеме на сонце, котре што дня рано встає на небі, все на сході. Хоц росия на сході, з нєй мирне сонце не зийде, оно в росиі давно тому зашло и як не сьвітило до руской душы так не сьвітит, чорно в ній як в аді. Як на раз, то москальска темрява кажде зряче око выколе, але она туземна, адже не вічна.

Страхом нихто ищы не оборонил ся перед злом, страхови треба заложыти узду и міцно тримати го коротко на вічках, жебы ся ани не вірґнул, жебы ворог не знал, же ся трясеме, бо товды познат де сме. Най си думат, же зо страху перед ним сме юж померли, або же сме великыма трусами, лежащыма и зломлеными юж. Завірме Богу, обіцял дати, казал ждати, адже ждийме раду. Бог не Яцко, не лишит нас в потребі, вшыткым дає час на каяня. Слова, бесідуючы, же: Не є чловека, котрий жыл бы и не згрішыл, котры нераз чули сме и то не лем в церкви, не сут порожні та тичат ся и нас. Мы тіж маме за што ся перед Богом и людми каяти, не смотме, же сут гіршы од нас, бо не в тоту сторону треба рівняти. Не все клин клином ся выбиват, страх страхом побороти ся не даст, то так якбы сме прібували темряву більшом темрявом розогнати (бесідували сме, же так ся не даст). Адже бояти ся не треба, бо страх путат рукы и ногы. Ліпше бороти ся зо своіма думками о страху та одогнати го од себе, борони Боже, звикати до нього. Кєд страхови заложыме узду, товды сьміло можеме юж з другым чловеком бити ся на слова, але ниґда не переходме на ручне толкуваня (на „бесіду" тым, што під рукы попаде). Глядайме того, што нас лучыт, што поможе скорше дійти до мирного дня.

Мовчаня

Не дармо дідове бесідували, же мова єст сріблом, а мовчаня золотом. Оно аджи єст, як то папа Йоан Павло II голосил: *„молитвом серця", котра єст лем слуханьом – глубокым и зосередженым мовчаньом – в голос Духа Святого.* Не думайме, же золотом єст мовчаня, выкликане ненаходжыньом одповідных слів. Нераз так єст, же мовчыме, бо не хоче ся нам бесідувати, а часом слів нам бракує – такє мовчаня тіж не єст золотом. Кєд мовчыме лем зато, же глядаме одповідных слів, то мовчыме з примусу, з порожнечы, яка нами заволоділа, а она золотом быти не може. Мовчаня може быти и ознаком браку спротиву, адже згоды на прихід нового зла або на жытя в старім злобным сьвіті. Такє мовчаня єст піднесіньом рук до горы, та так нам мовчати не можна, бо такє двиганя рук то не жест Оранткы. В мовчаню, званім золотом, так само як в „молитві серця", слова сут непотрібны, вшыткы вшытко в міґ розуміют, нихто никого ся не лякат, нихто перед никым на коліна не падат, вшыткы сут рівны (без згляду на то на кілко центиметри выросли в гору) и нихто никому не служыт, а вшыткы сут служащыма собі и то добровільні. Вшыткы сут отверты на себе и заперты на зло. Ждеме такого власно мовчаня, ждеме на такий мир, в котрым не є бомбліня, ракєты не падают на мирны хыжы ани на театры, ани на школы, ани на шпиталі. Жадна біда юж з мирного неба не впаде на нич и ничого не знищыт. Де єси мирний мире? Де бым не был, де бым ся не розоздріл, всядываль виджу лем немирний мир, брехливый и зрадливый, выповненый отрутом, посолодженом тым, што барз любиме.

Глядайме выходу з темрявы

Боіш ся темрявы? Та чом сідиш в темряві, не глядаш сьвітла, кєд не маш го в собі, не сід в немирных сцінах, в котрых запер тя злобный и неправий сьвіт. Глядай сьвітла, кєд не Божого, то природнього, котре тіж може тя осьвітити и огріти. Не злостме ся, же іншы нас не розуміют, часом чловек єст такым сотворіньом, котре фурт лем наріче и наріче, а як не наріче, значыт, же спит. Сут такы люде, котры, кєд ліє, нарічут, же ліє, кєд сонце сьвітит, нарічут, же єст за горячо. Не од гнеска так єст, же не даст ся не лем вшыткым догодити, єдній особі тіж ниґда не догодиш, може зато колиси хтоси повіл, же: Хто вбиват єдно жытя, тот нищыт цілий сьвіт. Та тото діє и в другу сторону: хто спасе єдну особу, цілий сьвіт спасе. Того роду маруд не треба ся бояти, они не сут небезпечны, по просту не знают чого хочут.

Бояти ся треба такых, котры ниґда не будут задоволены, бо хочут під своіма ногами мати цілий сьвіт. Такым чловеком, котрого треба ся бояти, єст малий цар москвы, котрый сам себе намастил. Такы люде ниґда не будут сити. Людяна людина все глядати буде мирного мира, та не лем для себе го бажати буде, а самолюбы лем о собі думают. Мирна особа, кєд дахто подаст єй пів стакана воды, красьні подякує за тото, што достала. Не подумат, чом налял (ци наляла) мі лем пів стакана, мирна особа все миру и полагоды глядати буде. Така особа, кєд любит, то хоц бы мила єй серцю особа до кавы не цукру, а соли додала, выпє. Ґамбу му буде крутило, але не даст познати, же кава од милой (ци милого) не фай. Она не може быти не фай, кєд рука особы милой нашому серцю подала єй. Біда єст товды, кєд маме до чыніня з особом злобном до нас, котра так нас любит як пес кота. Дахто повіст, же стрілило мі ся кульом в пліт – прецін в інтернеті мож найти купета знимок и фільмиків, на якых пес з котом мирні и дружні жыют, як в райі. Вшытко залежыт од того, як іх выховано. На жаль, в нашім чловечым сьвіті барз часто так єст, же молоды поколіня не выховуют, а тресуют, вчат лем ненависти и агресиі до вшыткого, што не єст нами, же не наше єст чуже, адже враже. Гнешній сьвіт стає ся зеро-єдинковий, хто не з нами, тот проти нас, третя дорога то фікция.

Не думайте, же то з Біблиі ся бере, там справді найдеме, же маме быти або студен, або горячы и ниґда літні. Она бесідує, же маме быти студены для зла и горячы для добра, та ниґда не стояти по середині. Ту зеро-єдинкова засада справді діє, можеме быти з Богом або ні, іншого становиска заняти не можна. Можеме быти за миром або за війном, іншого выходу не маме, ту неутральніст не діє, не є жадной хати з краю. Мы сме за миром в мирі, для вшыткых братів и сестер. ●

eprasa.pl ca9d96007d

РЕЦЕНЗІЇ

«Берегині України». Художньо-публіцистичний збірник (Серія «Бібліотека Всеукраїнського щомісячника „Бористен"», упорядник Фідель Сухоніс). – Дніпро: Журфонд, 2025. – 236 с.

Мирослава ОЛІЙНИК

Українські амазонки

Книга, збірник, альманах – як назвати правильно видання, упорядником якого став голова Дніпропетровської обласної організації НСПУ, шеф-редактор часопису «Бористен» Фідель Сухоніс? Книга-реквієм.

«Оспіваний поетичний образ української жінки-берегині – нині сувора реальність. Видання, яке ви тримаєте в руках, шановний читачу, покликане бути одним із численних чинників героїзації наших захисниць, стати яскравою ілюстрацією справді всенародної боротьби українців зі споконвічним ворогом», – пише про книгу упорядник.

У передмові редактора збірки Анатолія Поповського «Коли у рідний край приходить ворог, жіноцтво дбає про тил і йде на поле бою» читач коротко знайомиться з героїнями. У кожної з них – своя історія, але об'єднує найбільша місія та мета – Перемога. Нижче пропонуємо їхні історії.

«Волонтерство – мій свідомий вибір»

Тетяну Череп-Пероганич знаємо у мирному житті як письменницю, журналістку, громадську діячку. Тепер – ще й волонтерку. Як каже Тетяна: «Волонтерство – мій свідомий вибір». Виготовляти енергетичні батончики – не така вже й проста справа. Заміси роблять вручну обсягом 60-70 кг за раз. Болять руки, хребет, ноги. Але без цих «столичних батончиків для ЗСУ» Тетяна з рідними та друзями свого волонтерства не уявляють. Їхніми невтомними руками зроблено вже понад 5 тисяч тонн таких смаколиків. У творчості Тетяни Череп-Пероганич зараз затишшя. Хоча все-таки вдалося разом із чоловіком Юрієм Пероганичем написати книжку про життя їхньої родини від початку повномасштабного вторгнення – «для себе, друзів, нащадків». А ілюстратором став їхній син Богдан, який, за словами батьків, «народився з пензликом в руках».

Є така дніпряночка – Українська Фея

Катруся – це розповідь як із 19-річної юнки виростає потужна волонтерка. Проте спочатку був Майдан. Починався він мирно, та невдовзі запалали шини, «беркутівці» кидали світлошумові гранати, пускали газ, вбиті перші люди. Що ж робити далі? Усі повинні знати правду про те, що відбувається в Києві, – і Катя з подругами долучається до інформаційної роботи: розповсюджує патріотичні звернення, викриваючи підлі вчинки вчорашньої влади. Та події набирають обертів – анексія Криму, відкриті бойові дії на Донбасі. Тепер допомога була потрібна тим, хто добровільно йшов захищати свій край. Тому Катерина з колегами збирала кошти на авто, бронежилети, прилади нічного бачення, біноклі. З початком великої війни вона продовжує свою надважливу місію волонтерства. Як пишуть: «У неї не пропаде жодна гривня».

«Я знайшла себе в армії»

Говорить **Юлія Римаренко** з позивним «Мала». Свій перший контракт вона підписала у 2017 році. Рісши у сім'ї військових, мріяла не про плаття принцеси, а про військову форму. Під час служби дівчина познайомилася з Антоном. Коли у 2022 році отримала сильне поранення, її, мабуть, кохання врятувало. Автівка, в якій їхала військова, вибухнула. Потім була евакуація та численні операції на нозі, яку, Слава Богу, врятували. Хоча службу Юлі поставлено на паузу, вона вірить у перемогу, щасливе життя у своїй родині, своїй країні.

«Ми – не вони»

Це велика розповідь про **Дарину Сливку** – ветеринарку, зооволонтерку. Ветеринаркою вона мріяла стати ще зі шкільних років. Закінчила факультет за цією спеціальністю. Далі робота в клініці, спокійне життя з коханим чоловіком, синочком Матвієм. Але прийшла війна. Жінка згадує про жахливий приліт неподалік її дому 29 вересня 2022 року – вибухи були такі сильні, що здавалося, зараз усе провалиться під землю. Всюди розкидані тіла, їхні частини. Поряд із порятунком людей потрібна була і її допомога, щоб рятувати тварин, які вціліли. Допомога Дарини була потрібна й 14 січня 2023 року – тоді під двома знищеними під'їздами багатоповерхівки на Набережній Перемоги було поховано 46 дніпрян. Їй ніколи не забути криків та стогонів людей під завалами. Це було пекло. Пеклом була й катастрофа Каховської ГЕС 6 червня 2023 року. Дарина мчала на допомогу, адже тоді також і тварини чекали на порятунок – мокрі, напівживі, налякані та поранені. Після цього жінці важко було прийти до тями. Дарина згадує теж волонтерство у шпиталях, куди привозили важкопоранених. Їй довіряли найважчих – вона годувала їх з ложечки, ставила крапельниці, мила, виносила судна. Усі історії пропускала крізь серце, металася в безсонні й тривозі за них. Тривожилася і за свого чоловіка, який був на «нулі». У бригаді її коханого – багато тяжкопоранених полонених росіян, і Дарину відправили туди. Раділа тільки одній думці, що побачить чоловіка. Водночас треба було рятувати поранених, яких навіть із тваринами вона не хотіла порівнювати. І рятувала, тому що їхніх живих можна було обміняти на наших. Усі прооперовані нею росіяни дожили до обміну, а це значить: врятовано й наших хлопців.

Берегиня з високого берега

З перших днів у Солонянській селищній раді на Січеславщині запрацювала волонтерська група під керівництвом директорки місцевої гімназії **Олександри Жирної**. Молода й енергійна, чуйна й справедлива, мудра й далекоглядна.

18-19.

eprasa.pl ca9d96007d

Продовження з 17 сторінки

Починалося все з того, що волонтери робили коктейлі Молотова та буржуйки. А в приміщенні гімназії плели маскувальні сітки, пекли пиріжки, готували консервації. Усіх об'єднала волонтерська робота. У команду Олександри увійшли працівники їдальні та частина педагогічного колективу. Оскільки жінка перебуває ще й на керівній посаді, тож має встигати на наради, конференції. Уваги потребує і син-п'ятикласник. Тільки сильна духом людина, що має мудрість, вимогливість, терпіння, доброту, вміє поєднати все в одне ціле. Мешканці села, вчителі й учні гімназії пишаються Берегинею з високого берега і сподіваються на Перемогу нашої згорьованої України.

Терра

Так називають **Ларису Блохіну**, яка народилася на Кіровоградщині, але мешкала на Дніпровщині. Там вийшла заміж і народила двоє діток. Разом із чоловіком вони прославляли Бога, проповідували. Лариса працювала у ПриватБанку, була директоркою позашкільного закладу «Клуб юного техніка», головою Дніпровської селищної ради. Вагомою її роботою стала розробка генерального плану розвитку селища, який було затверджено. Після 20-річного служіння громаді Лариса вирішила піти в лави ЗСУ, щоб перемогти ворога. Так опинилася в стабілізаційному центрі на передовій. Скільки погаслих очей повернулося там до життя, але скільки – не повернулося. Там її називають МА-2 за материнське піклування. А нещодавно жінку перевели в капеланську команду – служіння триває.

Бастет

Це позивний **Світлани Осьмак**, творчий псевдонім – **Лана Терн**. Народилася в Кривому Розі, лікарка за фахом, має двох дітей-підлітків, люблячих батьків. Коли прийшла війна, сама зголосилася в ЗСУ. Нині вона військова фельдшерка, має звання сержантки. А ще – пише вірші. Непросто було взяти у неї інтерв'ю, адже жінка перебуває на «нулі». Разом з іншими захисниками Лана ризикує своїм життям кожної хвилини. Віримо, що хоробра дівчина із сіро-блакитними очима ще напише багато віршів, які ми читатимемо під мирним небом України.

«Україна зараз має можливість стати лідером у порятунку демократичних країн Європи, Канади та США»

Так говорить **Лада Рослицька**, випускниця одного з найпрестижніших світових вишів – Амстердамського університету. Народившись у Канаді, вона могла там залишитися, проте вибрала Україну. Війна 2022 року змусила її евакуюватися. Відтоді зброєю жінки стало слово. Лада Рослицька – як правдива козачка – відважна, наполеглива, безкомпромісна у своїй боротьбі. Вона пише наукові статті з прогнозами можливих майбутніх подій. У червні 2022 року надрукувала дослідження «Ефективне навчання добровольців може врятувати Україну від знищення її соціального капіталу».

«На війні потрібно максимально ефективно використовувати людські навички, незважаючи на приналежність до статі»

Це розлоге інтерв'ю із **Людмилою Циганової**, більш схожою на артистку, а не воїна, якої війна торкнулася смертоносним жалом. Її не брали до війська. Але загибель сина, її Героя, Владислава, котрий підірвався разом із побратимом на протитанковій міні, звільняючи Херсонщину 2022 року, стала найголовнішою мотивацією боронити свою землю – за нестворені сім'ї, ненароджених дітей, майбутнє нації. Після навчання на зв'язківця Людмилу направили до морської піхоти. Тут вона зустрічає людину своєї долі – старшого бойового медика роти, який пройшов Кринки. Людмила вважає, що «наполегливість українського жіноцтва не має меж». Автор статті Фідель Сухоніс підтверджує її слова, адже зараз у лавах ЗСУ служить 62 тисячі жінок.

Берегиня з Дніпра

Надія Таршин – волонтерка, поетеса, Українка з великої літери. Від 2014 року – керівниця ГО «Патріотичне об'єднання „Оріяна"». За її плечима «10 років безперервних надгероїчних волонтерських зусиль на шляху до нашої Перемоги». У творчому доробку Надії, крім поезії, є книга «Краплина Добра. Волонтерська хроніка». Вона також постійно друкує в інтернеті свої розповіді-пости про волонтерську роботу – «героїчні, правдиві, докладні, детальні сторінки нашої Історії». І хоча Надія Таршин говорить, що не претендує на вірші – це її заримовані зболені думки, однак вчитаймося: «А візьми і вивчи нашу солов'їну, // Нашу смерекову, нашу степову – // Мову неповторну і таку глибинну, // Мову незнищенну, мову бойову».

Жінка. Мати. Волонтерка

Галина Кузьменко працювала директоркою школи, зробила багато добрих справ для односельців. Проте незагоєною раною на її серці стала загибель 2014 року під Іловайськом 35-річного молодшого сина Андрія Савчука. Після трагедії Галина написала вірш «Побратим», наспівала мелодію, яку виконав дніпровський гурт «Вертеп»: «Дай обійму тебе, мій друже-побратиме, // Зітру із чорної щоки скупу сльозу. // Візьму тебе на руки я, немов дитину, // До медсанбату польового донесу». Звучала ця пісня й на телебаченні. Після трагедії жінка не замкнулася, а стала волонтеркою в Лікарні ім. Мечнікова. Їй доручали найстрашніше – говорити з батьками тих, хто загинув. Ця неймовірна жінка досі продовжує свою волонтерську роботу.

Світлотінь серцебиття, або Обережно – Життя!

У нарисі описано історію **Юлі Беляєвої**, зеленоокої красуні – «руса коса до пояса», операційної медсестри, яка разом із хірургами рятує поранені людські життя. Їй бувало непросто, адже до них привозили від 200 до 250 покалічених молодих життів. Комусь потрібна перев'язка, комусь – негайна операція. Для такої професії потрібні не тільки глибокі знання, логічне мислення, а й – сила волі, зібраність, самопожертва. Такою є Юля. 2018 року вона переїхала у Харків, де знайшла своє справжнє кохання. Стала військовою, брала участь в обороні країни →

eprasa.pl ca9d96007d

ОГОЛОШЕННЯ

ЛЮБАЧІВЩИНА ЗАПРОШУЄ!

Пам'ятаймо про стежки, якими ходили наші предки

2.08.2025 (субота):
10.00 – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці,
11.00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці,
а опісля панахида на цвинтарі.

3.08.2025 (неділя):
11.00 – Служба Божа в церкві в Жукові, потім панахиди на цвинтарях в Жукові, Горайці та Новому Селі.

Хто не зможе поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006
З дописокою: **darowizna na cele statutowe – Lubliniec**.
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас!
Більше інформації в Олени Комар, тел. 502 168 247

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ЯВОЖНО

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу, **27 вересня 2025 року, о 10.00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника, відбудеться божественна літургія та панахида в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.**
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.
Від імені організаторів – Іван Зрада, тел. 660449733.

ДОРОГІ ЧИТАЧІ! Можливе запізнення газети залежить не від видавця, а від пошти. Нагадуємо, що замовлення на передплату приймає також Kolporter (kolporter.com.pl).

Редакція

Запрошуємо усіх потребуючих, хворих та старших замешкати разом з нами у Домі Божого Милосердя в Пралківцях.
Ekumeniczny Dom Pomocy Społecznej Prałkowce 231, 37-700 Przemyśl
Tel. **16 6787773**
email: **edps.pralkowce@gmail.com**

ще до 2022 року. Та повномасштабна війна зруйнувала все, і тепер Юля рятує життя наших захисників. Краматорськ, Слов'янськ, Мирноград, Покровський напрямок – там найважче. Там воює і її чоловік В'ячеслав, капітан. За свою службу Юля отримала заслужену нагороду – Золотий хрест медикині.

«Ми з татом разом захищали Чернігів»

Капітан ЗСУ **Вікторія Гуріненко** – розумна, вродлива, доброзичлива дівчина, яка захищає Україну від початку війни. Тож коли «кацапня поперла на Чернігівщину», командирка взводу артилерійської розвідки 1-ї окремої танкової Сіверської бригади Вікторія Гуріненко звитяжно боронила рідне місто, Придесення та всю Україну. На жаль, її дорогий тато, майстер-сержант Ігор Поліщук загинув. «Він обожнював службу в армії – прослужив аж 33 роки в артилерійських, танкових, механізованих підрозділах, навіть у пожежній службі. Був майстром на „всі руки"», – розповідає Вікторія. Помітно: вибір професії для неї не був випадковим. Жінка служила в ООС (Операція Об'єднаних сил – прим. ред.), на Донбасі під Лисичанськом. Її коханий теж воює. Вони вірять, що добро переможе зло. На запитання про нагороди військова скромно відповіла, що має відзнаку головнокомандувача ЗСУ «Сталевий хрест» та медалі.

Волонтерка, кума, подруга

Аріна Чабан та **Даша Семенченко** – співзасновниці фонду «Тримаймося разом». 30-річна Аріна Чабан – мама двох дітей, волонтерка, дружина військовослужбовця Станіслава Чабана. Він воює більше ніж 10 років. Доньці ж Софії – 9, має свою збірку віршів «Хмаринкові мрії», яку продає за донати на користь ЗСУ. Вона написала гімн для 230-го батальйону 128-ї бригади ТрО «Дике Поле». Син Всеслав теж росте в тому ж дусі – відрощує чуб, як у козаків.

23-річна Даша Семенченко – волонтерка, яка допомагає організації «На щиті». А ще – займається танцями, пише вірші. У січні вийшла друком її збірка «У тебе в голові лише війна». Аріна та Даша – такі різні та водночас схожі. Вони є уособленням сили українських жінок, коли треба виконувати нежіночу роботу. Наприклад, їздити на евакуації за полеглими, навіть коли там – твій друг.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl ca9d96007d

Marcin **GACZKOWSKI**
Lothar **QUINKENSTEIN**
Aneta **PRYMAKA-ONISZK**
Tomasz **SZERSZEŃ**
Maciej **PIOTROWSKI**
Inga **IWASIÓW**
Anna **WANDZEL**
Dorota **BORODAJ**
Weronika **KOSTYRKO**
Paweł **RESZKA**
Monika **SZNAJDERMAN**
Andrzej **STASIUK**
Kuba **BENEDYCZAK**
Małgorzata **LEBDA**
Eliza **KĄCKA**

FESTIWAL LITERACKI

MIASTO Z RZEKĄ / МІСТО З РІКОЮ

ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Małgorzata **REJMER**
Witold **SZABŁOWSKI**
Grzegorz **KASDEPKE**
Justyna **BEDNAREK**
Andrzej Marek **GRABOWSKI**
Katarzyna **RYRYCH**
Анастасія **ЛЕВКОВА**
Петро **ЯЦЕНКО**
Євгенія **КУЗНЄЦОВА**
Андрій **ЛЮБКА**
Марічка **ПАПЛАУСКАЙТЕ**
Тамара **ГОРІХА-ЗЕРНЯ**
Мирослав **ЛАЮК**
Олена **ШЕРЕМЕТ**
Ольга **КУПРІЯН**
Галина **ВДОВИЧЕНКО**

14/15/16/17
sierpnia / серпня
PRZEMYŚL
ПЕРЕМИШЛЬ

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury
Dom Ukraiński w Przemyślu
Związek Ukraińców w Polsce
Oddział w Przemyślu

eprasa.pl ca9d96007d